Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö
Kansainvälisten asioiden osaamiskeskus
Klemola Antti

Kela 21395/2026

30.9.2026

Hallintovaliokunnan lausuntopyyntö

Hallituksen esitys HE 79/2026 vp laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamiseksi

Kelan näkökulmasta keskeistä esityksessä on oleskeluluvan peruuttamisen tai sen uusimatta jättämiseen vaikutus oikeuteen saada Kelan etuuksia sekä siitä, miten Maahanmuuttovirasto saa tiedon Kelan opiskelijalle maksamasta perustoimeentulotuesta.

Kolmannesta maasta tulevan opiskelijan oikeus Kelan etuuksiin

Kolmannesta maasta Suomeen opiskelijana tulevalla kolmannen maan kansalaisella voi olla oikeus joihinkin Kelan asumisperusteisiin etuuksiin, mikäli Kela katsoo opiskelijan asuvan vakinaisesti Suomessa. Opiskelijan Suomeen muuttoa ja täällä asumisen vakinaisuutta arvioidaan ensi sijassa opintojen aiotun keston ja oleskeluluvan statuksen (A=jatkuva, B=tilapäinen) perusteella. Kokonaisharkinnassa asumisen vakinaisuutta voi puoltaa myös opiskelijan mukana Suomeen tulevat perheenjäsenet.

A-luvalla Suomessa korkea-asteen tutkintoa opiskelevan voidaan yleensä jo tällä oleskelulupaperusteella katsoa asuvan vakinaisesti Suomessa maahan tulosta lukien. B-luvalla Suomessa lähinnä toisen asteen opintoja suorittavan henkilön maassa asumista voidaan yleensä pitää Suomeen tulosta lukien vakinaisena, kun opintojen on tarkoitus kestää vähintään kaksi vuotta

Yksinomaan opiskelun takia Suomessa oleskelevan opiskelijan oikeus asumisperusteisiin etuuksiin on rajoitettua, vaikka häntä pidetään Suomessa asuvana. Opiskelijalla on oikeus sairausvakuutuksen etuuksiin (mm. korvaukset lääkkeistä, yksityisen terveydenhuollon kustannuksista sekä sairaus- ja vanhempainpäivärahat). Myös vammaisetuuksia ja perustoimeentulotukea voidaan maksaa. Yksinomaan opiskelujen takia Suomeen tulevalla ei ole oikeutta yleiseen asumistukeen eikä äitiysavustukseen, vaikka hänen katsottaisiinkin asuvan vakinaisesti Suomessa. Myöskään opintotukeen ei ole oikeutta.

Laillinen oleskelu ja oleskelulupaedellytys

Kolmannen maan kansalaisen oikeus Kelan etuuksiin edellyttää laillista Suomessa oleskelua, mikä tarkoittaa kolmannen maan kansalaiselle vaatimusta voimassa olevasta oleskeluluvasta. Kela saa oleskeluoikeustiedot (mm. myönnetyt, päättyneet ja peruutetut oleskeluluvat) reaaliaikaisesti Maahanmuuttovirastosta ja seuraa näin etuuksien maksamisen edellytysten täyttymistä. Oikeus asumisperusteisiin etuuksiin päättyy, kun oleskelulupa ei ole enää voimassa tai laillisen oleskelun edellytys ei muuten täyty.

Kelan lausunto

Esityksen mukaan ns. tutkija- ja opiskelijalakia muutettaisiin siten, että opiskelijan turvautuminen toimeentulotukeen oleskeluluvan voimassaoloaikana johtaisi lähtökohtaisesti oleskeluluvan peruuttamiseen tai sen uusimatta jättämiseen.

Kelan asumisperusteisten etuuksien ja perustoimeentulotuen edellytyksenä oleva vaatimus oleskeluluvasta ei enää täyty, jos opiskelijan tai hänen perheenjäsenensä turvautuminen perustoimeentulotukeen johtaa oleskeluluvan perumiseen tai sen uusimatta jättämiseen. Oikeus mahdollisesti maksussa oleviin etuuksiin ja Kela-kortin käyttöön päättyy heti Maahanmuuttoviraston ratkaisusta lukien. Toimeentulotukena henkilö voisi Suomessa oleskelun edelleen jatkuessa saada ainoastaan kiireellistä toimeentulotukea välttämättömiin menoihin, kuten ruokaan ja lääkkeisiin.

Maahanmuuttovirasto tekee jo nykyisin opiskelijoiden oleskelulupiin liittyvää ns. jälkivalvontaa Kelan tietojärjestelmiin. Tällä menettelyllä virasto saa tietoa Kelan perustoimeentulotukea saaneista opiskelijoista. Esityksen mukaan automaattista jälkivalvontaa toimeentulotukeen turvautuneista opiskelijoista toteutettaisiin nykyistä tiheämmin. Kela pitää esitetty menettelyä toimeentulotukitietojen siirtämiseksi Maahanmuuttoviraston käyttöön jo olemassa olevia nykyisiä tiedonsiirtoratkaisuita hyödyntäen erittäin perusteltuna.

Kansainvälisten ja EU-asioiden päällikkö Suvi Rasimus